

Bolu Başışçılar Vakfı Analizi

*Yerel Kalkınma İçin
Örnek Bir İşbirliği ve Örgütlenme Modeli*

TÜSEV
Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

Bolu Başışçılar Vakfı Analizi

*Yerel Kalkınma İçin
Örnek Bir İşbirliği ve Örgütlenme Modeli*

BOLU
BAŞIŞÇILAR VAKFI

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

Bolu Bağışçılar Vakfı Analizi

Yerel Kalkınma İçin Örnek Bir İşbirliği ve Kalkınma Modeli

TÜSEV Yayınları, Nisan 2012
No: 55

Yayına Hazırlayan:

S.Sevda Kılıçalp İaconantonio

Grafik Tasarım:

Gülru Höyük

© Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, *Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı'nın (TÜSEV)* izni olmadan hiçbir elektronik veya mekanik formatta ve araçla (fotokopi, kayıt, bilgi depolama vb.) çoğaltılamaz.

TÜSEV

Bankalar Cad. No. 2
Minerva Han
Karaköy 34420
İstanbul / Türkiye
Tel. +90 212 243 83 07 PBX
Faks. +90 212 243 83 05
info@tusev.org.tr
www.tusev.org.tr

Bu kitapta yer alan görüşler yazarlara aittir ve bir kurum olarak TÜSEV'in görüşleriyle birebir örtüşmeyebilir.

İçindekiler

Sunuş	05
Bolu Bağışçılar Vakfı Hakkında	06
Bolu Hakkında	08
Bağışçılar Vakfının Özellikleri	10
Üç Temel Rolden Biri: Projelere Hibe ve Teknik Destek	13
Üç Temel Rolden İkincisi: Anavarlık Oluşturma ve Bağışçılığı Geliştirme	16
Üç Temel Rolden Üçüncüsü: Yerel Liderlik ve Katalizörlük	18
Çıkarımlar	20
Çalışmaya Katılan Kişiler	23

SUNUŞ

TÜSEV'in Bağışçılığı Geliştirme Projesi

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı (TÜSEV), Türk Filantropi Vakfı (TPF) ve C.S. Mott Vakfı'nın mali desteği ile kurumsal bağışçılığı geliştirmek, yerel bağışçılığı yaygınlaştırmak ve bağışçılığı çerçeveleyen altyapının iyileştirilmesini sağlamak üzere bir proje yürütmektedir. Bu proje kapsamında TÜSEV, Türkiye'de kendi türünde bir ilk olan Bolu Bağışçılar Vakfı'nın (BBV) örgütlenme biçimini, faaliyetlerini, işbirliklerini merkez altına almış ve bundan sonra benzer yapılar kurmak isteyen kişilere örnek oluşturması ve bu vakıf modelinin başarı ile uygulanması için gerekli şartları, olası zorluklar karşısında alınabilecek önlemleri ve faydalı stratejileri önceden keşfedebilecekleri bir kaynak sunulması amacıyla bu vaka çalışmasını hazırlamıştır. BBV'nin kurucuları ve paydaşları ile yapılan görüşmeler sonucunda vakfın başarısına katkıda bulunan faktörler ve faaliyetlerin paydaşların üzerindeki etkisi analiz edilmiştir.

Bağışçılar Vakfı Nedir?

Çok sayıda bağışçının katkıları ile kurulan, bölgede yaşayanların yaşam kalitesini ve refah seviyesini artırma amacı güden, yerel sorunların çözümü için yerel kaynakları kullanan ve bağışlar ile yarattığı ana varlık ve diğer fonlar sayesinde yerel gelişim projelerine hibe desteği sağlayan, sorunların çözümü için tüm paydaşları biraraya getirerek yerel işbirliklerini teşvik eden vakıf türüdür. Bağışçıların şehirleri için ideallerini gerçekleştirmelerine ve sosyal yatırım yapmalarına yardımcı olurken, insanları birbirine yakınlaştırarak sosyal sermayenin ve aidiyet duygusunun gelişmesine de katkı sağlar. Siz de bağışçılar vakfı kurma girişimleriniz için TÜSEV'den teknik destek alabilirsiniz.

Detaylı bilgi: www.tusev.org.tr

Bolu Bağışçılar Vakfı

2006

Bolu Bağışçılar Vakfı (BBV), Haldun Taşman, M.Şerafettin Erbayram ve Uğur Tunçok'un önderliğinde, Ahmet Baysal'ın destekleri ile dünyada yaygınlaşmakta olan sosyal yatırım anlayışı çerçevesinde, toplumdan aldığını topluma geri vermek isteyen 32 bağışçı tarafından 2008 yılında kurulmuştur.

Misyon

Vakfın amacı Bolu ilinin yaşam kalitesini yükseltmek ve yaşanabilir kent olgusuna ulaştırmak; öncelikli sorunlarını çözmeye yönelik girişimlere, bireylere ve sivil toplum kuruluşlarına maddi ve manevi destek sağ-

lamak; sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda ilin kalkınmasına ve imarına halkın her kesiminden katılım sağlamaktır.

Kuruluş Hikayesi

Ahmet Baysal ve Şerafettin Erbayram, 2006 yılında TÜSEV'in düzenlemiş olduğu Sosyal Yatırım Konferansına katılarak, bağışçılar vakıflarının dünyanın farklı coğrafyalarında yerel kaynakların harekete geçirilmesi ve kentlilerin güçlerini birleştirilmesiyle şehirleri nasıl dönüştürdüklerine dair deneyimleri dinledi ve onlar da bu modelin Bolu şartlarına adapte edilme-

sinin faydalı olacağına kanaat getirdiler. Bu fikirlerini kamuya açmak için önce Bolu'daki tüm vakıf temsilcilerinin katıldığı bir yemek organize ettiler. Sonra çekirdek ekip Bolu'nun önde gelen, güvenilir, sorumlu ve vakıf kültürünü bilen iş liderlerini tek tek ziyaret ederek onları vakıf kurucuları arasında yer almaya çağırdı. Bolu doğumlu iş adamı Haldun Taşman'ın, Boluların vakıf anavarlığı için yapacakları katkının dört katını vereceğini bildirmesi kuruluş sürecini hızlandırdı. Böylece 32 bağışçının 7 bin lira bağış yaparak oluşturdukları anavarlık, bu eşleştirme ile yaklaşık 1.200.000 TL'ye ulaştı.

Bolu Hakkında

Sosyo-Ekonomik Yapı

Bolu, Ankara ve İstanbul metropollerinin ortasında ve ülkenin en önemli sanayi yatırım alanlarından olan Kocaeli ve Sakarya'nın yanında yer alır. Yatırım ve istihdamın teşvikinde öncelikli iller kapsamından 1981'de çıkartılan il, Bolu Dağı Tüneli'nin açılmasıyla ulaşım olanaklarının artması, zengin turizm potansiyelinin değerlendirilmesi, su kaynaklarının yeterli ve toprak verimliliğinin fazla oluşu, kanatlı hayvancılık merkezi olması, üniversitenin varlığı, güçlü eğitim ve sağlık altyapısı gibi avantajlara sahiptir. Bolu, tarım (GSYİH'nin %37'si) ve hizmet ağırlıklı (GSYİH'in yaklaşık %20'si) bir ekonomik yapıya sahiptir. İlde ormanların geniş alan kaplaması ve tarımsal üretimin çeşitliliğine rağmen üretim kapasitesinin düşük oluşu ve önemli bir sermaye birikiminin sağlanamaması sonucu, belli alanlardaki küçük ve orta ölçekli işletmelerin varlığı dışında sanayileşme gelişmiş değildir. 1999 Marmara Depremi'nin ardından Düzce'nin Bolu'dan ayrılması ile şehrin demografik ekonomik ve sosyal yapısında değişimler yaşanmıştır. Kısıtlı olan gönüllü sektörde 518 dernek ve 28 vakıf bulunuyor.

Gösterge (2010)	Tr (%)	Bolu (%)
Kentsel Nüfus	76,3	62,7
Nüfus Yoğunluğu	96,0	33,0
Nüfus Artış Hızı	15,8	-1,2
Göç Hızı (‰)		-0,2
Okuma Yazma	94,0	94,6
Okullaşma	98,4	98,3
İstihdam	45,5	43
İşsizlik	14	11,5

Göstergeler Bolu'nun henüz gelişmekte olan bir il olduğuna işaret ediyor; bu durum hayat standardının yükseltilmesi için Boluluların ortak sorunların çözümüne aktif katılımını gerekli kılıyor.

Rekabetçilik Endeksi (2011)

Sıra

Beşeri Sermayı ve Yaşam Kalitesi

16

Markalaşma Becerisi ve Yenilikçilik

30

Ticaret Becerisi ve Üretim Potansiyeli

64

Erişebilirlik

50

Hayırseverlik Geleneği

Bolulu işadamı İzzet Baysal, tüm varlığını 1986 yılında kurduğu vakfa vasiyet ederek ve eğitim ve sağlık alanlarında 2012 yılı itibarıyla rayiç değeri 320 milyon TL'yi aşan yatırımları başlatarak Boluların örnek aldığı ve şükran duydukları bir hayırseverlik sembolü haline gelmiştir. Kurduğu üniversite ve Bolu'ya kazandırdığı 120'nin üzerinde eğitim-sağlık tesisleri sayesinde İzzet Baysal'ın hayırseverlik yaklaşımı Boluların günlük hayatının anlamlı bir parçası ve diğer işinsanları için ilham kaynağı olmuştur. İzzet Baysal ve yeğenlerinin oluşturduğu hayırseverlik anlayışını daha pek çok bağışçının takip etmesiyle Bolu'da hayırseverlik bir gelenek haline gelebilmiş ve yapılan gönüllü katkıların şehrin gelişiminde ne kadar önemli rol oynadığı kanıtlanmıştır. Verme kültürünün yerleşikliği ve Boluların kent yaşamına katkı yapma isteği, bağışçılığın kurumsal bir şekil alması ve kentlileri aynı amaç etrafında birleştirmek için uygun koşulları sağlıyor.

Verme kültürünün yerleşikliği ve Boluların kent yaşamına katkı yapma isteği, bağışçılığın kurumsal bir şekil alması ve kentlileri aynı amaç etrafında birleştirmek için uygun koşulları sağlıyor.

Bağışçılar Vakfının Özellikleri

Bolu'nun kalkınması için çalışan birçok vakıf varken BBV'ye neden ihtiyaç duyuldu? BBV'nin yapmak istedikleri normal bir vakıf yapısı içinde gerçekleştirilemez miydi? BBV'nin kurucuları başlangıçta bu ve benzeri sorularla sık sık karşılaştılar. Bağışçılar vakfının, geleneksel vakıftan ayıran en temel özellik birincisinin birbiriyle organik bağı olmayan, ancak yaşadıkları yerdeki hayat kalitesini artırma amacıyla birleşen, birey, aile, şirketlerden oluşan geniş bir grup tarafından desteklenmesi ve fonlanması; ikincisinin ise genellikle tek bir birey, aile veya şirket tarafından desteklenmesi ve yönlendirilmesidir. BBV birçok kişiyi içine alan bir platform gibi işliyor. Bu yapısal farklılığın dışında BBV'yi başarılı ve farklı kılan özellikleri şöyle:

Nitelik Geliştirme: Birçok faaliyeti bina yapımı-onarımı ya da ekipman sağlama gibi görünse de vakıf destekleri alanların niteliğinin geliştirilmesine çalışıyor. Bir yandan anaokulu inşası için büyük bir yatırım yaparken diğer yandan Bolu'daki anaokul öğretmenlerine üniversite öğretim üyelerince okul öncesi eğitim ile ilgili verdikleri eğitimin koordinasyonunda oynadığı rol ve vakfın daveti üzerine Arizona Devlet Üni-

versitesi okul öncesi eğitim alanında çalışan öğretim üyelerinin Bolu'yu çalışma ziyareti düzenlemeleri ve BBV Anaokulu'nu inceleyip eğitim programın geliştirilmesi için tavsiyelerde bulunmaları buna örnek gösterilebilir.

Tamamlayıcılık: BBV, Bolu'daki etkili kuruluşların üzerindeki yükü hafifletiyor ve onların bıraktıkları boşlukları tamamlıyor. Örneğin hibe programı olan Kalkınma Ajansı'nın fonlamadığı faaliyet alanlarına vakıf destek sağlıyor. Yerelde müdürlüklerin ihtiyaç gördükleri ve yapmak istedikleri ancak bakanlık seviyesinde onay gerektiren ve bütçe çıkartılmasında zorlanılan projeleri bu birimlerle birlikte gerçekleştiriyor. Tarım İl Müdürlüğü ile işbirliğiyle yapılan toprak verimliliği analizi ve ardından yapılan bilgilendirme çalışmaları vakfın tamamlayıcılık özelliğinin göstergelerinden biridir.

Bütünsellik: BBV birbirinden kopuk ve tekil projeler yürütmek yerine birbirini tamamlayan ve aynı amaca hizmet eden işleri destekliyor. Örneğin vakfın en bilinen program alanı olan okul öncesi eğitimi güçlendirme kapsamında sadece bir anaokulu ve kreş yaptırılmakla kalınmamış diğer okullardan

gelen donanım talepleri karşılanmış, ulaşım sorunundan dolayı okula gelemeyen öğrencilerin yeterli öğrencisi olmadığı için kapatılması söz konusu olan bir anaokuluna taşınması sağlanmış, anne baba farkındalığı için eğitimler düzenlenmesine, öğretmenlerin uzmanlardan eğitimler alınmasına da destek olunmuştur.

Birleştiricilik: Pek çok yerde olduğu gibi Bolu'da da kişi ve kuruluşları yönlendirecek ortak politikaların olmaması bir sorun teşkil ediyor. İnsanlar kendi kendilerine kararlar alıyor ve uyguluyorlar. Onları organize edecek ve birlikte karar vermelerini sağlayacak bir sistem şu anda oluşmuş değil. BBV uzun vadede tüm paydaşları etrafında toplayarak bu politikaların oluşturulduğu bir platforma dönüşme potansiyeline sahip.

Sürdürülebilirlik: BBV iki temel noktada sürdürülebilirliği hayata geçiriyor. Birincisi, Bolu'da bağışçılığı geliştirerek yerel kaynakların öncelikli olarak kullanılmasını ve dış kaynaklara bağımlı kalmamayı hedefliyor. İkincisi desteklediği projelerin sürdürülebilir olmasına çalışıyor. Mesela tarım projesinde farklı noktalardan toprak numuneleri ararak

tarımsal verimlilik analizi yapıp çalışmayı sonlandırmıyor; çiftçilerin, tarım danışmanlarını ve ziraatçıları doğru gübre kullanımı hakkında bilgilendiriyor, analizi sonuçlarının başka zirai projelerin temeli olarak kullanılmasını, tarımsal yatırımlara yön verilmesini sağlıyor.

Somut Çıktılar Yaratabilme: Vakıf, herhangi bir sınırlama getirmeksizin Bolu'nun kalkınması için öncelikli olan alanların her birinde çalışma yürütüyor. Kalkınma projelerinde süreklilik ve uzun vadeli yatırım önem kazansa da diğer yandan vakfın herkesin üzerinde anlaşıldığı ve somut sonuçlarının görülebildiği konulara da odaklanması gerekiyor. Bu sebeplerden dolayı şu anda vakıf okul öncesi eğitimi güçlendirme, tarım verimliliğini artırma, çevre koruma, toplum ruh sağlığını iyileştirme, gençlik inisiyatiflerini destekleme konularını ön plana çıkıyor.

Liderlik ve İyi Yönetim: BBV'nin kurucuları tanınan, saygıdeğer, güvenilir, vakıfçılığı bilen, iş alanlarında başarılı kişilerden oluşuyor. Vakfın içindeki kişilerin iş yaşamlarında temiz geçmişleri olması sayesinde vakfın güvenilirliği ve itibarı yükseliyor. Kurucula-

rın hiçbir çıkar göz etmeden Bolu'ya hizmet etmeleri ve kendi kişisel kaynaklarını bağışlamaları diğer insanları etkiliyor ve vakfa yakınlaşmalarına neden oluyor. Vakıf sekreteriyasının düzenli işleyişi ve aktifliği vakfa profesyonel bir boyut kazandırıyor. Yönetim kurulunun her hafta toplantı yapması ve her türlü vakıf faaliyetinde birebir görev almaları vakfın çalışmalarını takip edenlerin BBV'nin iyi yönetildiğini, yöneticilerin sorumluluklarını tam olarak yerine getirdiğini, Bolu için birşey yapılması gerektiğinde vakfın hep işin içinde olacağını bilmelerini sağlıyor.

Farklılıkları İçerme: BBV mütevelli üyelerinin büyük bir çoğunluğu sanayiciler ve iş insanları. Danışma kurulunda ise kendi alanlarında uzman, farklı mesleki deneyimlere ve profillere sahip kişiler bulunuyor. Danışma kurulu üyeleri ile tek tek görüşülerek fikirleri ve destekleri alınıyor. Danışma kurulu üyeleri farklı perspektif ve uzmanlıkların vakıf bünyesine katılmasına yardımcı oluyor. Ayrıca BBV yöneticilerinin Kent Konseyi, Kalkınma Ajansı Kurulu ve diğer vakıfların yönetim kurulunda yer almaları Bolu'daki önemli aktörlerin işaret ettikleri farklı sorunların ve görüşlerin vakfın gündemine taşınmasını kolaylaştırıyor.

Yerellik ve Katılımcılık: Üç yıllık faaliyet süresinin ardından BBV, Bolu'da çoğu kişi

tarafından tanınan ve güvenilen bir vakıf haline geldi. Gittikçe daha katılımcı hale geliyor, bilinirliği arttıkça kucakladığı taban da genişliyor. Vakfın yönetim ve genel kurulu Bolu'nun temsili bir resmi gibi. Zaman içinde bu resim tüm paydaşları içine alacak şekilde genişleyebilir, çünkü vakfın başarısını gördükçe Boluların vakfa dahil olma motivasyonları artıyor. BBV faaliyetlerinin hedef aldığı tek bir yararlanıcı grubu bulunmuyor. Toplumun güncel ihtiyacı neyse ona yönelik hareket ediyor; tüm toplumun yararına olabilecek projelerin desteklenmesine ve yürütülmesine çalışıyor.

Esneklik: Bağışçılar vakfı yapısı hem destekçilerine hem yöneticilerine esneklik tanıyor. Sıkı sıkıya belli bir strateji veya prosedüre bağlı kalmak yerine yerelden gelen taleplerin değerlendirmesine öncelik veriyor. Yönetiminde gerçek kişiler olduğu için bir kalkınma kuruluşuna kıyasla daha hızlı ve kolay karar alabiliyor ve bunları uygulayabiliyorlar. Dinamiklerin çok hızla değiştiği günümüzde BBV ihtiyacın olduğu alana çalışmalarını kaydırabiliyor. Diğer yandan da bağışçılara başka yerlerde gerçekleştiremedikleri ideallerini burada yapabilmelerini sağlıyor. Herkes istediği çalışmayı istediği kadar miktarda destekleyebiliyor. Kendi parasını kendisi denetleyerek istediği alana kaynak aktarabiliyor.

BBV'nin kendine has karakteri oynadığı üç temel rolden ileri gelmektedir: bağış toplayarak anavarklık oluşturmak ve bağışçı tabanını geliştirmek; yerel projelere teknik ve finansal destek sağlamak; işbirlikleri kurarak birleştirici ve katalizörlük işlevi üstlenmek.

Üç Temel Rolden Biri: Projelere Hibe ve Teknik Destek

Neden Hibe Programı?

Vakıf kurulurken "Bolu için bir projeniz varsa gelin birlikte yapalım" denerek şehrin gelişiminde rol oynamak isteyen tüm taraflara birlikte çalışma çağrısı yapıldı ve vakfın imkanları oranında bu girişimleri destekleme sözü verildi. Bu çerçevede vakıf birincisi vakfın anavarklığından elde edilen gelirle, ikincisi vakfa yapılan genel bağışlardan, üçüncüsü ise belli bir projeye yönelik yapılmış şartlı bağışlarla Bolu'nun kalkınması için tasarlanan projeleri destekliyor. Bolu'da ve Türkiye genelinde STKlara aktarılan fon sayısının azlığı ve desteklenen faaliyet alanlarının kısıtlayıcı olmasından dolayı BBV'nin hibe programı olumlu karşılanmış ve vakıf kısa sürede Bolu'nun kalkınması için proje yapmak isteyen herkesin ilk çaldığı kapı haline gelmiştir. BBV herşeyin en iyisini bilirim, ben yapıtım oldu mantığından ziyade başka kişilerin ve kuruluşların düşüncelerini ve kapasitelerini dahil ederek hareket eder.

Başvuru Süreci

Her yıl özellikle öğrenci topluluklarına bir sunum yapılarak vakfa nasıl proje başvurusunda bulunabilecekleri anlatılıyor. Proje başvurusu için belli dönemler bulunmuyor, sene boyunca kişi, kuruluş ve kurumlar websitesinde bulunan proje başvuru forumunu doldurarak ve hibe yönetmeliğinde belirtilen şartları yerine getirerek başvuru yapabiliyorlar. Proje bütçesi için alt ve üst limit getirilmemiş ancak bütçenin yüzde

onunun başvuran tarafından karşılanması gerekiyor. Sadece faaliyete yönelik giderler bütçelendirilebiliyor. Sunulan projeler yönetim kurulunda inceleniyor. Başvuru sahipleri dilerlerse vakıf yönetim kuruluna projelerini sözlü olarak anlatabiliyorlar.

Katılımcı Yaklaşım

Sunulan proje Bolu'daki başka kurum, kuruluş ve kişileri de doğrudan ilgilendiriyorsa, onlarla birlikte proje teklifi değerlendiriliyor,

kimin ne rol oynayabileceği tespit ediliyor. Projenin başarısı ve yaygınlaşması için her projenin çok paydaşlı şekilde kurgulanmasına özen gösteriliyor.

Teknik Destek

BBV, Bolu'da faaliyet gösteren dernek ve vakıfların proje teklifi hazırlayarak vakfa hibe başvurusunda bulunmasını teşvik etmesinin ötesinde bu kuruluşların kurumsal kapasitelerini geliştirmelerine ve proje uygulaması sırasında karşılaştıkları sorunların çözümüne yardımcı oluyor. Bu kapsamda BBV, Doğu Marmara Kalkınma Ajansı'ndan aldığı hibe ile Bolu'da faaliyet gösteren STK temsilcilerine verilen beş günlük eğitimin koordinasyonunu üstlenerek katılımcıların proje yazma, stratejik planlama ve kaynak geliştirme konuların-

da bilgi ve becerilerinin geliştirilmesine çalıştı. BBV sağladığı teknik destek ve hibe ile şehirde projecilik kavramının yerleşmesini sağladı.

Burslar

BBV burs işlemlerini sistemli, şeffaf ve amaca uygun verebilmek için internet üzerinden takip edilen özel bir burs programı kullanıyor. Vakfın öz kaynaklarından üniversite öğrencilerine verdiği üstün başarı ödülünün yanı sıra destekçilerin yaptıkları şartlı ve şartsız bağışlarla da öğrenci bursları veriliyor. Bağışçılar kendi bursiyerlerinin takibini vakfa devredebildikleri gibi şartlarına uyan öğrencilerin bulunması için vakfi yetkilendirebiliyor. Vakıf bursların takibini titizlikle yürütüyor ve öğrencilerin başarısı ile burs ödemesi ile ilgili belgeleri düzenli olarak bağışçılara sunuyor.

Hibe Desteği Verilen Projelerden Örnekler

• Okul Öncesi Eğitimi Güçlendirme

BBV, AİBÜ ve MEB işbirliğinde, okul öncesi eğitimin sağlıklı bir şekilde uygulanması ve geliştirilmesi adına önce Bolu'da sonra tüm ülke çapında etkili olması hedefiyle AİBÜ kampüsü içinde Okul Öncesi Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Kreş ve Anaokulu Binası inşa edildi. Donanımı ile birlikte 1.500.000 TL'ye mal ettiği okul binası BBV, üniversiteye bağışlandı. Okul anaokul öğretmenleri ve anne-babaların eğitimi için de uygulama alanı olarak kullanılıyor.

Erken çocukluk eğitimi alan kişilerin özgüven ve okul başarısının daha yüksek olduğu biliniyor.

• Toplum Ruh Sağlığı Merkezi

Toplum Ruh Sağlığı Merkezi Türkiye'de ilk defa Bolu İzzet Baysal Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesine bağlı bir ünite olarak kurulmuştur. Bolu toplumunun ruh sağlığını iyileştirici faaliyetlerin vakfın yaşam kalitesi yükseltilmiş bir Bolu yaratma amacına uyduğu düşüncesiyle merkeze tahsis edilen binasının onarımı için BBV 91.225,00 lira hibe yaptı. Amaç belli bir coğrafi alanda yaşayan ağır ruhsal hastalığı olan hastaları merkezde düzenli takip, tedavi ve rehabilitasyonlarını sağlayarak topluma yeniden kazandırmaktır.

Merkezde hastaların el üretimleri hem gelir getiriyor hem rehabilitasyon yerine geçiyor.

• Atık Yağ Toplama Projesi

AİBÜ Toplum Gönüllüleri Topluluğu'nun yürütücülüğünde Bolu Belediyesi ile işbirliğinde Atık Yağ Toplama Projesi uygulandı. Bu proje kapsamında pilot bölgelerde hanehalkına sözlü ve broşürlerle bilgilendirme yapıldı; atık yağların depolanması için belli noktalara variller yerleştirildi; muhtar; apartman görevlileri ve kadınlarla bilgilendirme toplantıları yapıldı; okullarda konuyla ilgili seminer ve tiyatro gösterileri düzenlendi. Faaliyetler sonunda yapılan anket çalışmasında bölgede atık yağ atımı ile ilgili davranışların değiştiği ve farkındalık olduğu tespit edildi.

Proje ekibi uygulaması sonrasında değişiklikleri saptamak için anket uygulaması yapıyor.

Üç Temel Rolden İkincisi: Anavarlık Oluşturma ve Bağışçılığı Geliştirme

Anavarlık Oluşturma

BBV'nin üyeleri sürdürülebilir bir vakıf kurmak ve diğer yerel projeleri destekleyecek kaynağı ellerinde bulundurmak için önceliği anavarlık oluşumuna verdiler. 32 müteveli üyesinin verdiği 7000 lira bağış ile 224.000 liralık bir anavarlıkla kuruldu. Bu miktar Türk Filantropi Fonlarının anavarlık şartıyla bağışladığı 800.000 dolar ile eşleştirilerek anavarlık 1.200.000 liraya genişletildi. Bir yandan anavarlık kaynak geliştirme faaliyetleri ile büyütülürken diğer yandan anavarlığın geliri hibe tahsisinde kullanılıyor.

BBV'nin Bağışçısı Olmak

BBV, insanlarda "Bolu için ne yapabilirim" hissiyatını tetikliyor, bağışçı olmanın mutluluğunu yaşıyor. Yapılan işlerin başarısını gördükçe kişiler bağışçı olmaya karar veriyorlar. BBV'ye herkes gücü yettiği kadar destek vererek bağışçı haline gelebiliyor. "Ben de bir şey yapayım, şu eksikliği de ben gidereyim" diyerek vakfa bağışta bulunuyor ve yapılan işlere ismini veriyorlar. 10.000 TL'lik bağış yapan ile 10 TL'lik bağış yapan aynı şekilde değer görüyor. Yaşadığı şehir için bir şey yapmak isteyip de bu zamana kadar

ne yapacağını, nereye gideceğini bilemeyen kişilere vakıf, katkılarını koyabilecekleri bir platform sağlıyor. Yaşanabilir bir Bolu yaratma genel hedefinin içindeki küçük parçaları vakfın üyeleri ve destekçileri oluşturuyorlar.

Kişiyeye Özellik ve Esneklik

Bağışçı, şartlı bağış yaparak bağışının hangi projede kullanılacağını belirleyebiliyor. Bağışçılar dilerlerse vakfın altında kendi fonlarını oluşturabiliyorlar. Normalde kendi vakfını kurarak yapacakları katkıyı daha kolayca gerçekleştiriyor ve aynı hazzı alabiliyorlar. Böylece tek başına vakıf kurmanın getirdiği idari ve mali yüklerden de arınmış oluyorlar.

Hesapverebilirlik ve Şeffaflık

Bağışçılar gerek yönetim kadrosunun verdiği güven gerekse yapılan işlerin kalitesinden dolayı BBV'yi tercih ettiklerini söylüyorlar. Bağışçıya karşı hesapverebilirlik ve şeffaflığın tüm şartları yerine getirilerek bu güven pekiştiriliyor. Vakfın faaliyet raporları ve mali tabloları websitesinde yayınlanıyor. Bağışçıya bağışının nerede kullanıldığı, harcamaların ne şekilde yapıldığı ile ilgili belgeler ve projenin ilerleyişi hakkında bilgi sunuluyor.

Bağışlanan Kaynakların Çeşitliliği

Bolulular bağışın tek bir kaynaktan yapılmadığını ve bağış yapmak için çok varlıklı olmak gerekmediğinin farkındalar. Bağışçılar en fazla nakdi, aynı ve hizmet bağışında bulunuyorlar. Vakfın iletişim ürünlerinin tasarım ve basımı, mali işlerin yönetimi gibi alanlarda hizmet desteği sağlayanlar olduğu gibi projelerde kullanılan ekipmanları temin eden destekçiler de bulunuyor. BBV, bir şehrin birçok farklı yerel kaynağa sahip olduğu bilinci ile ortak amaçlar doğrultusunda bunların gönüllü olarak kullanılmasını teşvik ediyor.

Bağışçının Görünürlüğü

Bağışçıların destekleri karşılığında isimlerinin donanımı yenilenen bir sınıfa verilmesi veya vakfın destekçi listesi içinde bulunması ile yapılan katkının görünürlüğünü sağlıyor ve bu da bağışçılığın gelişmesine yardımcı oluyorlar. Böylece tek başına vakıf kurmanın getirdiği idari ve mali yüklerden de arınmış oluyorlar.

Bağış Yapmanın Kolaylığı

Otomatik ödeme talimatı vererek vakıf faaliyetlerini aylık olarak desteklemek de mümkün. Bu sistemle bazı destekçiler torunlarının veya çocuklarının ismine bağış yaparak onlara çekirdekten bağışçılık kültürünü kazandırmaya çalışıyorlar. Aylık bağış programına katılan destekçilerin tekrar bağış yapmak için bir kez daha düşünmelerine ve tekrar tekrar ödeme yapma zahmetine girmelerine gerek kalmıyor.

Haldun Taşman, hem anaokul yapımına hem anavarlık oluşumuna büyük katkı sağladı.

Üç Temel Rolden Üçüncüsü: Yerel Liderlik ve Katalizörlük

İzzet Baysal Vakfı'nın şehre kattığı bunca eser ve hizmet varken yeni bir vakfın farklı bir değer katamayacağına dair kuşku vardı. Halbuki BBV İzzet Baysal'ın ilkelerini takip eden kişilerce ve İzzet Baysal Vakfı ile diğer kalkınma kuruluşlarının bıraktığı boşlukları doldurmak için kuruldu. Çıkış noktası sorunları işaret eden değil ihtiyaçları karşılayan olmak, Bolu'nun problemlerini hep birlikte çözmek ve Bolu'daki yaşam kalitesinin yükseltilmesi için yapılan her türlü projeye destek olmaktı. İzzet Baysal düşüncesine göre kamusal hizmetleri özelleştirip bunları vakıf eliyle sağlamaktan ziyade herkesin faydalanabileceği ve devletin kapasitesini geliştiren işler yapmak gerekir.

Bu düşünceyi temel alarak vakıf kamusal hizmetleri yenilikçi müdahalelerle iyileştirmeye ve her çalışmasına kamusal aktörleri katmaya çalışıyor. Bu da vakfa bilgisine ve görüşüne danışılır güvenilir bir ortak ve toplumsal bir katalizör rolü kazandırıyor. Vakfın Bolu'ya kattığı en önemli değerlerden biri birlikte çalışma kültürü. Ele alınan sorunların çözümünde etkili olabilecek tüm paydaşları aynı masanın etrafında bir araya getirilerek vakıf koordinasyon işlevi üstleniyor. Farklı perspektiflerin göz ardı edilmemesi ve yapılan çalışmanın yaygınlaştırılması için çeşitli kurumlarla proje ortaklıkları yapılıyor. Vakfın çalışmadığı kuruluş yok gibi; sivil toplum kuruluşlarından, beledi-

yeye, Tarım Müdürlüğü'nden, Milli Eğitim Müdürlüğü'ne, Muhtarlar Birliği'nden Ziraat Odası'na, Kalkınma Ajansı'ndan yerel basın kuruluşlarına kadar tüm kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapıyor. Normalde bir kurulu-

şunun görebileceği hizmeti diğer kuruluşları da işin içine katarak daha kapsamlı ve etkili hale getiriyor, kuruluşlara sorumluluklarını hatırlatıyor, doğru iletişimle kamu kuruluşları karşısında yerel talepleri dile getirebiliyor.

Bir İşbirliği Modeli

Bolu'da okul öncesi eğitimi güçlendirmek amacıyla Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Milli Eğitim Müdürlüğü ve Bolu Bağışçılar Vakfı'nın üçlü inisiyatifinde üniversite bünyesinde bir Okul Öncesi Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi oluşturuldu. Merkezin yönetim kuruluna BBV, MEB ve Üniversite'nin temsilcileri bulunuyor. Merkez okul öncesi eğitimin anne baba eğitimini kapsayacak şekilde geliştirilmesinden, verilen eğitime yenilikçi yaklaşımlar kazandırılmasından sorumlu. Alternatif eğitim yöntemlerinin araştırılması ve yerele adapte edilmesi için çalışma ziyaretleri yapılıyor; öğretmenlerin meslek için eğitim seminerleri ile beslenmesine çalışılıyor. Anaokul ile kreşte takip edile-

cek eğitim politikaları burada üç paydaşın katkıları ile belirleniyor. Merkezde geliştirilen yeni eğitim yaklaşımlarının Bolu'nun diğer okullarında da benimsenmesine ve hayata geçirilmesine çalışılıyor. Proje dahil olan kurumların ayrı ayrı uzmanlık alanları, kapasite ve yetkileri ortak bir amaç için birlikte kullanılarak normalde tek başlarına yapamayacakları işlerin üstesinden başarıyla gelinmiş oldu. Bu üçlü yapı projenin boyutlarının genişleterek okul öncesi eğitimin önemini toplumun tüm kesimlerince anlaşılmasını sağladı. Böylece BBV bağış toplayarak okul inşasını ve donanımın tedarikini sağlamadı, aynı zamanda söz konusu aktörlerin arasında işbirliği ve diyalogu da geliştirdi.

Çıkarımlar

Başarı Faktörleri

- **Anavarlık:** Vakıf varlıklarının zaman içinde eriyip gitmemesi ve yerel sivil toplum projelerinin desteklenmesi için büyük bir anavarlık (1.200.000 TL) oluşturulması
- **Bağış Teşviki:** Anavarlık oluşumu sırasında yerel kaynaklardan toplanan fonların 1 e 4 oranında Haldun Taşman'ın fonlarıyla eşleştirilmesi ve anavarlık şartıyla bağışlanması
- **Yeni Bir Vakıf Anlayışı:** Alışlagelmiş şekilde bir kişinin, ailenin etkisinde kalan bir vakıf değil içinde olmak isteyen herkese ait bir vakıf olduğunun kabulü
- **Verme Kültürünün Yaygınlığı:** İzzet Baysal'ı takiben oluşmuş olan hayırseverlik geleneği
- **Referans:** Şehirde sözü en çok geçen kişilerden olan Ahmet Baysal'ın bu işin arkasında durması ve bu iş iyi bir iştir demesi
- **Sorumlu Toplum Liderleri:** Vakfın kuruluşunda ve yönetiminde rol alan, topluma hizmet bilinci ve gönüllülük anlayışı ile zamanını ayıran, güvenilir toplum liderlerinin olması
- **Doğru İhtiyaç Analizi:** Okul öncesi eğitim, çevre, toplum ruh sağlığı, tarım gibi herkesi bütünleştiren konuların üzerine öncelikli olarak gidilmesi

- **Küçük Ölçek:** Nüfusun az olması dolayısıyla yapılan işlerin kolay etki yaratması ve aktörlerin kolayca biraraya getirilebilmesi
- **Teknik Destek:** TÜSEV gibi bir kuruluşun modelin iyi anlaşılması ve uygulanmasına destek vermesi
- Vakıf üyelerinin pozitif ve ısrarcı olmaları, zorluklar ve eleştiriler karşısında yılmamaları, ve yaptıklarına inanmaları BBV'nin başarıya ulaşmasını sağladı.

Zorluklar

- BBV'nin kuruluşu sırasında yeni bir vakfa ihtiyaç olmadığı söylenmesi
- BBV'nin başka vakıflara rakip gösterilmesi
- Türkiye'de başka örneği olmadığı için bağışçılar vakfı modelini anlatmanın ve farkını ortaya koymanın güçlüğü
- Hibe desteği sağlanacak STKların kurumsal kapasitelerinin ve proje yönetim deneyimlerinin azlığı
- Küçük ölçekli hibe tahsisi ile yaratılan etkiyi tanımlamanın güçlüğü
- Fonları geniş olan vakfın bağışa ihtiyacı olmayacağına sanılması
- Anavarlığa katkı yapma alışkanlığı olmaması gibi engellerin üstesinden BBV başarıyla gelebilmiştir.

Bağışçılar Vakfı Modeli Uygulamasını Kolaylaştıran ve Engelleyen Faktörlerin Uluslararası Analizi

Faktör	Yardımcı Olanlar	Engelleyenler
Liderlik	Yerel liderliğin gelişmişliği, gönüllülük kültürü	Dış fonların yönlendirici olması
Güven	Toplum içinde güven seviyesinin yüksekliği	Toplum içinde güven seviyesinin düşüklüğü
Katılım	Toplumun her kesiminden geniş ve eşit katılım	Katılımın kısıtlı olması
Uzmanlık	Teknik destek	Çok fazla talep ve bunlara yanıt verilememesi, farkındalık olmaması, dar görüşlülük
Sorun Türü	Afetler gibi acil müdahale gerektiren sorunlar	Büyük yatırım gerektiren uzun vadeli sorunlar
Sosyal Bütünlük	Homojenlik veya farklılıkları yönetebilme	Toplumun bölünmüşlüğü ve eşitsizlikler
İş Çevresinin Bakışı	Sosyal yatırım kavramı	Dar siyasi ve ticari çıkarlar
Yasal ve Mali Çerçevesi	Yasanın kolaylaştırıcı olması	Yasal ve mali rejimlerin kolaylık tanımaması

Kaynak: The Value of Community Philanthropy

Elde Edilen Sonuçlar

BBV, Bolu'da yaşam kalitesini yükseltmek için yürüttüğü çalışmalardan şu çıktıları elde etti:

- Bolu, toplum ruh sağlığının gelişmesini sağlayacak, rehabilitasyon ve tedavi hizmetlerinin verildiği ulaşılabilir bir toplum ruh sağlığı merkezi binasına kavuştu. Bu merkezde şu anda 630 hasta takip ediliyor.
- Okul öncesi eğitimin kalitesinin arttıran bir anaokul ve kreş binası kazandırdı. Okulun anaokul bölümü 120 öğrenci, kreşi 32 öğrenci kapasitesine sahip.
- Anne-Çocuk İletişim Programı ile 30 anneye eğitim verildi.
- 13 okulun anasınıflarına eğitici materyal desteği sağlandı, 2 okulun onarımı ve 1 okulun ulaşımı sağlandı.
- Okul öncesi eğitime erişimi olmayan 41 çocuğun taşınabilir sistemle anaokuluna ulaşımı sağlandı.
- 900 noktadan alınan toprak örneklerinin analizini yapılarak Bolu'nun verimlilik envanteri çıkarıldı; doğru gübre kullanımını hakkında toplam 203 çiftçiye ve ziraatçiye bilgilendirilme yapıldı.
- Şehirde proje hazırlama ve uygulama kapasitesini geliştirdi. Kuruluşundan itibaren 66 proje başvurusu aldı. Bunlardan 41 tanesine mali destek sağlandı.
- 15 STK temsilcisine proje yönetim dönüştürme eğitimi organize ederek katılımcıların proje yönetim becerilerini geliştirilmesi sağlandı.

- Atık bitkisel yağların toplanması ve geri kazandırılması hakkında farkındalık artırma için pilot bölgede 3, Bolu genelinde 2 bilgilendirme toplantısı verildi. Yerel televizyonda 1 saatlik "Atık Yağ Toplama" konulu açık oturum programı yayınlandı. 6 okulda tiyatro gösterisi, 37 takım ve 150 sporcu katılımıyla, "Bu Benim Dünyam Futbol Turnuvası" ve "Yeşili Bol Streetball Sokak Turnuvası" düzenlendi.
- STKlar, belediye, kamu kuruluşları arasında birlikte çalışma alışkanlığını kazandırdı. Bu güne kadar 32'ye yakın kurum ve kuruluşla proje işbirliği yaptı.
- Bağışçılığı hem iş dünyasında hem halk arasında yaygınlaştırdı. Bağışçı sayısı 124 ulaştı.
- Bağışçılık kavramına hesapverilebilirlik, şeffaflık, esneklik özellikleriyle yeni bir boyut kazandırdı. Anaokul projesi için bağışlanan 1.503.902,46 TL, toplum ruh sağlığı merkezi için 96.725,00 TL. ilave olarak diğer projeleri desteklemek için 103.066,25 TL. miktarında aynı bağış toplandı.
- 1.200.000 TL'lik anavamlık oluşturuldu.
- Senede 65 bursiyere burs verildi.

Çalışmaya Katılan Kişiler

Abdulkadir Öztürk, Bolu Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü
Ahmet Özmen, Bolu Bağışçılar Vakfı Yön. Kur. Muhasip Üyesi
Burcu Şimşek, Bolu Belediyesi Avrupa Birliği Projeleri Dış İlişkiler Koordinatörü
Büşra Karadaş, Bolu Bağışçılar Vakfı Anaokulu Müdürü
Ercan Gülen, Bolu Bağışçılar Vakfı Yön. Kur. Üyesi
Erdal Yıldırım, Bolu Bağışçılar Vakfı Yön. Kur. Üyesi
Güler Burgucu, Bolu El İşleri Hatıraları Derneği Başkanı
Dr. Hülya Ensari, İzzet Baysal Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi Başhekimi
M. Şerafettin Erbayram, Bolu Bağışçılar Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı
Prof. Dr. Mehmet Bahar, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Bağışçılar Vakfı Okul Öncesi Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü
Muhabbet Koç, Mevrure-İlhan Bağışgil Anaokulu Müdürü
Ömer Faruk Zorlu, Doğu Marmara Kalkınma Ajansı Bolu Destek Ofisi Uzmanı
Recep Nuri Kaçmaz, İl Milli Eğitim Müdür Yardımcısı
Sacit Demirel, Bolca Hindi Tesis Müdürü
Şura Öztuncay, Bolu Bağışçılar Vakfı Yön. Kur. Üye
Tolga Kaya, Doğu Marmara Kalkınma Ajansı Bolu Destek Ofisi Uzmanı
Turgut Kalaycıoğlu, Bolu Bağışçılar Vakfı Yön. Kur. Bşk. Yrd.
Zühal Kılınç, Bolu Bağışçılar Vakfı Genel Sekreteri

Bolu Bağışçılar Vakfı Analizi çalışması sırasında yukarıda ismi geçen kişilerle görüşülmüştür. TÜSEV olarak sağladıkları katkılardan ve görüşlerini içtenlikle paylaştıklarından dolayı kendilerine teşekkürlerimizi sunuyoruz.

TÜSEV

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

Bankalar Cad. Minerva Han No:2 Kat:5
34420 Karaköy, İstanbul
Tel: (212) 243 83 07
Faks: (212) 243 83 05
E-posta: info@tusev.org.tr
www.tusev.org.tr

BOLU
BAŞIÇILAR VAKFI

Mudurnu Yolu 9. Km.
Bolca Hindi Tesisleri, Bolu
Tel: (374) 253 44 88
Faks: (374) 253 44 98
E-posta: info@bbv.org.tr
www.bbv.org.tr